

Hechting en Trauma **samengevoegd**

Interne code GW1910

Accreditatiepunten	Behandeling	Diagnostiek	Overig taken	Extra Literatuur	Herregistratie K&J / OG
NIP(K&J) / NVO (OG) ID-nummer:					
Doelstelling	• Cursist weet hoe gezonde hechting tot stand komt en hoe verstoorde hechting de ontwikkeling en het gedrag van kinderen beïnvloedt. • Cursist kan verstoorde hechting diagnosticeren en weet welke interventies en behandelingen kunnen worden ingezet ter bevordering van gezonde hechting, welke begeleidingsstijl passend is en kan de kennis vertalen naar individuele casuïstiek. • Cursist weet wat enkelvoudig en complex trauma zijn en hoe trauma de ontwikkeling beïnvloedt. • Cursist weet welke factoren het risico op traumaklachten vergroten en welke factoren de veerkracht bevorderen en hoe hulpverleners dit kunnen beïnvloeden • Cursist kan trauma diagnosticeren indicaties stellen en interventies (laten) toepassen. Speciale aandacht gaat uit naar seksueel misbruik als chronisch trauma. • Cursist weet wat secundair trauma is, kent de kernelementen in de preventie van secundair trauma en de vertaling hiervan naar de praktijk				
Inhoud	Hechting staat voor een langdurige emotionele relatie tussen kind en opvoeder. Verstoring van deze relatie is risicovol voor de ontwikkeling van het kind en kan samen gaan met traumatisering. Hoe jonger en ingrijpender de verstoring, hoe groter de traumatisering. Zonder gezonde hechtingsrelatie leert het kind moeilijk omgaan met stressvolle omstandigheden en loopt het, op basis van een verstoord stresssysteem, risico op ontwikkelingsproblemen op meerdere gebieden (neurologisch, relationeel, emotioneel, cognitief, lichamelijk). Behandeling van kinderen met hechtingsproblemen/chronische traumatisering en hun ouders/opvoeders vraagt een integrale, stapsgewijze behandeling. Vaak zijn meerdere hulpverleners betrokken en is afstemming van wezenlijk belang, juist omdat de jeugdigen en hun ouders/opvoeders behoefte hebben aan stabiliteit en correctieve ervaringen in de interactie.				
Gehanteerde theorieën, methodieken	Theorieën over hechting (Bowlby, Ainsworth, Bakker, Van IJzendoorn, Juffer, Schuengel) Theorieën over trauma (Nicolaï, Ten Broeke & De Jongh) ARC model (Blaustein en Kinniburgh) NMT model (Perry) Zorgen voor getraumatiseerde kinderen (Coppens en Van Kregten) Lesgeven aan getraumatiseerde kinderen (Coppens, Schneijderberg en van Kregten)				

	Veerkracht bij kindertrauma (Naomi Vandamme) Stabilisatiemethode (Struik)
Urentabel / draaiboek	Dag 1: hechting en gedragsproblemen 9.30 - 10.45 • Ontwikkeling van hechtingsstijlen • Definitie hechtingsstoornissen 11.00 -12.00 • Samenhang hechting en trauma (hechtingstrauma) • Invloed op de ontwikkeling 12.00 - 12.30 • Hechtingsproblemen en co-morbiditeit 12.30 - 13.15 pauze 13.15 -14.30 • Ontwikkeling naar gedragsproblemen • Diagnostiek van gedragsproblemen • Definitie gedragsstoornissen 14.45- 15.45 • Samenhang hechting en gedragsstoornissen • Behandelvisie vanuit ARC 15.45- 16.30 • Neurobiologische behandelvisie Dag 2: diagnostiek van hechting en trauma Diagnostiek bij vermoedens van problematische gehechtheid 9.30- 10.00 • Inleidend: Waarom diagnostiek naar gehechtheid? Filmpje: een beeld bij wat hechting is; oefening in groepjes; eerdere ervaringen met diagnostiek van problematische gehechtheid? 10.00- 10.30 • Hoe doe je diagnostiek naar gehechtheid? • onderzoeksmiddelen / instrumenten: overzicht • richtlijnen, gouden standaard • diagnostiek van het geweten • ervaringen uit de praktijk • differentiaaldiagnostiek (autisme versus hechting) 10.30 -11.00 • Gespreks-/interviewtechnieken / observatietechnieken / dossieranalyse (ontwikkelingsanamnese) 11.15-12.00 • Enkele instrumenten uitgelicht: ASCT (a.d.h. filmopname); AISI / GIH; Checklist van Boris & Zeanah; projectiematerialen (C.A.T., Columbus, HTP, Familie in Dieren, ZALC)

12.00-12.30

- Oefenen met onderzoeksinstrumenten “circuit” waarbij geoefend kan worden met één of meerdere van de middelen

12.30 -13.15 Pauze

Diagnostiek bij vermoedens van (chronisch) trauma / PTSS, lichamelijke en emotionele mishandeling, seksueel misbruik en lichamelijke en emotionele verwaarlozing

13.15- 13.45

- Inleidend: Waarom en wanneer diagnostiek naar trauma? Welke onderzoeksvragen? Filmpje (rake vragen) Oefening in groepjes
Welke ervaring hebben cursisten al met diagnostiek bij trauma?

13.45 - 14.15

- Hoe doe je diagnostiek bij vermoedens van...? En wat is het belang ervan?
- onderzoeksmiddelen / instrumenten: overzicht
- richtlijnen, gouden standaard
- ervaringen uit de praktijk
- differentiaaldiagnostiek (autisme, aandachts- deficiëntie/hyperactiviteit, gedragsstoornissen, angst, depressie automutilatie, middelengebruik, suïcidaal gedrag, borderline, etc.)

14.15- 14.45

- Gespreks-/interviewtechnieken / observatietechnieken / dossieranalyse (ontwikkelingsanamnese)
- uitleg over taxatiegesprekken / diagnostische gesprekken

15.00- 15.30

- Enkele instrumenten uitgelicht: TSCC en TSCYC; Touch Survey; Caruso / projective story telling cards, gevoelsgezichten; CDC; CSB; FRT (evt. met toegevoegde kaartjes; DITS-LVB; CRIES; CDI; SCARED-NL; CDES-PTSI; FID

15.30 - 16.30 uur

- Oefenen met onderzoeksinstrumenten “circuit” waarbij geoefend kan worden met één of meerdere van de middelen
- Nabespreken / evaluatie

Dag 3 Trauma

9.30- 10.15

- Wat is trauma? Verschillende soorten trauma, stress, toxische stress (Blaustein en Kinniburgh) Uitleggen van het belang van herkennen van trauma. Elementen van traumasensitief behandelen, opvoeden en lesgeven. Effect van trauma op verschillende leeftijden (ontwikkelingsfasen).

10.15-11.00

- Risicofactoren (LVB), ontwikkeling van de hersenen (Bruce Perry, filmpjes Harvard) Effect van trauma

11.15-12.00

- De cognitieve driehoek, de onzichtbare koffer (Coppens en van Kregten)

12.00-12.30

- oefenen nav film, herkennen van traumatriggers

12.30-13.15 Pauze

13.15-14.00

- Uitleg over veerkracht. Wat kunnen hulpverleners doen om veerkracht te versterken? (Naomi vandamme, Harvard film)
14.00-14.45
- Beschermende en risicofactoren
15.00-15.45
- Emotieregulatie, zelfregulatie, co-regulatie Coppens, Schneijderberg en van Kregten, Blaustein en Kinniburgh).
- Het belang van verbindingen
15.45-16.30
- In duo's : vertaling naar casuïstiek: vormen van trauma, effect van trauma bij mijn casus, veerkracht, beschermende factoren

Dag 4 behandeling en begeleiding van hechtingsproblemen (LVB)

9.30 - 10.00

- Perspectiefdenken, terug naar de bedoeling, handelings- en begeleidingsgerichte diagnostiek

10.00 - 10.30

- Leuvense betrokkenheidsschaal, een hulpmiddel voor observatie
Presentatie en toepassing op eigen casus

10.30 - 11.00

- 5- fasen observatie: Leuvense betrokkenheidsschalen (Prof. Laevers); Verbale en Performale disharmonie.

11.15-12.00

- Zelfbeeld en emotieregulatie: Een opbouw van (on)stabiele kindkenmerken. (o.a. Prof. vd Ploeg) Fysiek, cognitief, sociaal, emotioneel en materieel. SEO afname en psycho-educatieniveau bepalen. Gebruik van LACCS en een goed leven gesprek, ontwikkelingsdenken EMB.
+, - en té oefening toepassen op eigen casus.

12.00-12.30

- Stressfactoren en stoornissen: bepalend of kleurend. Verschil DSM V classificatie en diagnose. Toelichting S.O.S. model

12.30 – 13.15 pauze

13.15 – 13.30

- uitleg doelgroepenmodel

13.30 - 14.45

- in subgroepen doelgroepenmodel gaan invullen voor 4 casussen; mix onderwijs-zorg; één casus selecteren en presentatie voorbereiden met diagnose, indicatie behandeling en begeleidingsstijl

15.00 - 16.30

- plenaire presentatie casussen en begeleide dialoog

Dag 5 seksueel misbruik

9.30-10.15

- Uitleg over betekenis van seksueel misbruik. Impact van seksueel misbruik, prevalentie, fabels en feiten.

10.15-10.45

- Seksueel misbruik en (L)VB

11.00-11.30

- Uitleg over: wat te doen bij vermoedens van seksueel misbruik? Do's en dont's.
- Het belang van diagnostiek.

11.30-12.30

- Behandeling van seksueel misbruik. Praten over seksueel misbruik, psycho-educatie voor jongeren die te maken hebben gehad met seksueel misbruik.

12.30-13.15

13.15-14.15

- Documentaire "Niets aan de hand" plus nabespreken.

14.15-14.45

- Oefenen gespreksvoering

15.00-15.45

- Behandeling van jongeren die te maken hebben gehad met seksueel misbruik.

15.45-16.30

- Preventie van seksueel misbruik. Film over kopje thee.

Dag 6 behandeling (chronisch) trauma

9.30-10.15

- Behandeling (chronisch) trauma en hechtingsproblemen, welke interventies zijn er, indicaties en contra-indicaties.

10.15-10.45 uur

- Conditie die de kans vergroten op een succesvolle behandeling. inbedding van de behandeling in de context.

11.00-11.30

- Factoren om rekening mee te houden bij de behandeling van trauma en hechting bij LVB

11.30-12.30

- Behandeling in het ARC model. Oefenen onderdeel uit ARC over triggers. •

12.30-13.15 pauze

13.15 - 14.00

- Steunplan voor cliënten, uitleg en oefenen

14.00 - 14.45

- Overdracht en tegenoverdracht; uitleg en gesprek

15.00-15.45

- Theorie over secundair trauma/uitputting van mededogen/burnout. Proqol (diagnostisch instrument)
- Nazorg bij schokkende gebeurtenissen

15.45

- Theorie: Wat maakt mensen verhoogd kwetsbaar

16.00-16.30

	• Preventie van secundair trauma. Vergroten van veerkracht bij medewerkers. Dag 7 9.30 - 11.30 • Gastles Team KIM over kindermishandeling; door gesprekleider en ervaringsdeskundige 11.45 -12.30 • Presentatie behandelplannen van eigen casuïstiek (in drie groepen) gekoppeld aan beoordeling Reflectie: wat betekent dit voor mij? 12.30 - 13.15 pauze 13.15 - 16.30 • Presentatie behandelplannen van eigen casuïstiek (in drie groepen) gekoppeld aan beoordeling Reflectie: wat betekent dit voor mij?
Verplichte literatuur	Dag 1 • Van Grinsven, F., & Holdorp, J. (2015). Trauma-georiënteerde hulp voor kinderen met complex trauma in gezinsvervangende woonsituaties. Kennisdocument voor professionals in pleegzorg, gezinshuizen en residentiële woonvormen. P 9 -27 • Struik A. (2010) Traumatisering bij kinderen (H1) Slapende honden- Wakker maken. (pp. 19-57) Dat is t/m 1.5, maar dan hoeft de laatste casus beschrijving van dat hoofdstuk niet meer gelezen te worden. Dag 2 • De kwaliteit van gehechtheidsrelaties in kaart brengen (Braet en Bosmans, 2016) - te vinden via: https://www.tijdschriftgedragstherapie.nl/inhoud/tijdschrift_artikel/TG-2016-1-3/De-kwaliteit-van-gehechtheidsrelaties-in-kaart-brengen (18 pagina's) • Het meten van gehechtheidsrepresentaties bij basisschoolleerlingen (Zevalkink, 2005), 12 pagina's • Gehechtheidsverhalen van een Floddertje en een mevrouw Helderder, de diagnostiek van gehechtheid en regulatiestoornissen bij latentiekinderen (Zevalkink en Verheugt-Pleiter, 2005) 20 pagina's • Richtlijn problematische gehechtheid, H4 en bijlage 4 - te vinden via: http://richtlijnenjeugdhulp.nl/problematische-gehechtheid/, 9 pagina's • Protocol: classificatie, screening en diagnostiek van kinderen en adolescenten met traumagerelateerde problematiek (De Bascule, eerste versie: 2007, jaarlijkse update) - te vinden via: https://www.kenniscentrum-kjp.nl/wp-content/uploads/2018/04/Chronisch-trauma-diagnose-Bascule.pdf , 27 pagina's • DSM-5 Whitepaper, de posttraumatische stressstoornis in de DSM-5 (Jongedijk,

2015) - te vinden via: <https://www.dsm-5.nl/documenten/artikel/33/De-Posttraumatische-Stressstoornis-in-de-DSM-5> (3 pagina's)

- Complex trauma en complexe PTSS, wat is het en wie heeft het? (Ter Heide, Kleber en Mooren, 2014) - te vinden via: https://www.centrum45.nl/sites/default/files/domain-6/documents/2014_10_complex_trauma_en_complexe_ptss-6-14388846792023650734.pdf (10 pagina's)

Dag 3

- Blaustein, M. Kinniburgh, K. ((2015) Het behandelen van trauma bij kinderen en jongeren, Amsterdam, SWP. (Blz. 1-415)
- Vandamme, N. (2019) Veerkracht bij kindertrauma, handboek voor hulpverleners, Amsterdam, Lannoo Campus. (blz.1-254)
- Perry, B. (2016) De jongen die opgroeide als een hond. Schiedam, Scriptum books. (blz. 138-168, 248-269)
- National scientific council on the developing child (2010). Early experiences can alter gene expression and affect long term development, Working paper 10. Via:www.Developingchild.harvard.edu (blz.1-10)
- National scientific council on the developing child (2012). The science of neglect: The persistent absence of responsive care disrupts the developing brain, Working paper 12. Via:www.Developingchild.harvard.edu (blz.1-20)
- National scientific council on the developing child (2015). Supportive relationships and active skillbuilding strengthen the foundations of resilience, Working paper 13. Verkregen van: www.Developingchild.harvard.edu (blz 1 -13)

Dag 4

Vorbereidende opdracht: neem een eigen casus mee waar je veel informatie over hebt; als het kan een casus met discrepantie tussen verbaal en perfoormaal niveau.

Literatuur:

- Weten is nog geen doen 2 NTZ, jaargang 43, nr.2 juni 2017 pag 85 - 90
- Vignero De draad tussen begeleider en cliënt pag 13- 32 en hoofdstuk 10 p 215- 238
- Morisse, F; Belie, E de, et all Emotionele ontwikkeling in verbinding, Garant H4 Mentaliseren als leidraad bij coaching p 113 - 131

Onderstaand vind je een aantal formats (niet zijnde de verplichte literatuur) waarvan het van belang is dat je die voorafgaand aan de les goed 'scant'. NEEM EEN LAPTOP MEE, zodat je ze tijdens de les kunt oproepen en niet hoeft te printen. Je kunt ze ook vinden op http://www.lecso.nl/file/58970/9_Handleiding+Landelijk+model+doelgroepen_V5.0.pdf

	• Formats: • 4_Koppeling+Doelgroepenmodel+aan+Cito+toetsen_bijlage4_V5.0 • 6_Model+OPP+VSO+obv+Doelgroepenmodel+DEF_V5.0 • 7_Kijkwijzer+Taal+Leerstandaard+SO+aan+PAPE_V5.0 • 8_Kijkwijzer+leerkenmerken_bijlage8_V5.0 • 9_Handleiding+Landelijk+model+doelgroepen_V5.0 • Bijlage Schema Ontwikkelingsfase • Schemas-goed-Leven-gesprek Dag 5 • Van Minnen, A. (2017) Verlamd van angst, herstellen na seksueel misbruik. Amsterdam. Boom. (blz. 1-220) Dag 6 • Cohen, J, Mannarino, A., Deblinger, E. (2008) Behandeling van trauma bij kinderen en adolescenten. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.(blz.1-273) Dag 7 • Voorbereidende opdracht: zie Opdracht/Toetsing
Aanbevolen literatuur	De Belie, E., Morisse, F. (2007) Gehechtheid en gehechtheidsproblemen bij personen met een verstandelijke beperking. Antwerpen-Apeldoorn, Garant. Van IJzendoorn, R. Bakermans-Kranenburg, M. (2010) Gehechtheid en trauma. Hogrefe, Amsterdam. Coppens, L., van Kregten, C. (2018). Zorgen voor getraumatiseerde kinderen, een training voor opvoeders, Houten, Bohn Stafleu van Loghum. Harvard papers Scharloo, A., Ebbers, S., Spijker, M.(2013) S.O.S. Snelle opvang bij seksueel misbruik van mensen met een verstandelijke beperking. Boh Stafleu van Loghum, Houten Coppens, L., Schneijderberg, M., van Kregten, C. (2018). Lesgeven aan getraumatiseerde kinderen, een praktisch handboek voor het basisonderwijs. Amsterdam, SWP.(blz1-270) Scharloo, A., Ebbers, S., Spijker, M.(2013) S.O.S. Snelle opvang bij seksueel misbruik van mensen met een verstandelijke beperking. Boh Stafleu van Loghum, Houten (blz1-216)
Aan te schaffen literatuur / handboeken	Overweging per locatie aanschaffen en rouleren • Struik A. (2010) Traumatisering bij kinderen (H1) Slapende honden- Wakker maken. • Blaustein , M. Kinniburgh, K. ((2015) Het behandelen van trauma bij kinderen en jongeren, Amsterdam, SWP. (Blz. 1-415) • Vandamme, N. (2019) Veerkracht bij kindertrauma, handboek voor hulpverleners,

	Amsterdam, Lannoo Campus. (blz.1-254) • Perry, B. (2016) De jongen die opgroeide als een hond. Schiedam, Scriptum books. (blz. 138-168, 248-269) • Van Minnen, A. (2017) Verlamd van angst, herstellen na seksueel misbruik. Amsterdam. Boom. (blz. 1-220) • Cohen, J, Mannarino, A., Deblinger, E. (2008) Behandeling van trauma bij kinderen en adolescenten. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.(blz.1-273)
Werkvormen: wijze van kennisoverdracht	• Powerpoint presentatie, kennisoverdracht, onderwijs- leergesprek • Filmpjes, visueel materiaal • Oefeningen • Werken aan de hand van casuïstiek • Reflectie • presentaties door cursisten
Opdracht/toetsing	voorbereiding tussen dag 6 en 7 : • Maak op basis van het geleerde in deze module een behandelplan voor een eigen casus. Maak hierbij een onderscheid tussen eerste graadstrategie (relatie/leef- c.q. leerklimaat/situatiehantering) en tweede graadstrategie (aanvullende individuele en systeem interventies) • tijdens de laatste dag presenteer je dit behandelplan aan de subgroep. Elke subgroep wordt begeleid door een docent die ook de beoordeling verzorgt. De presentatie mondt ook uit in een intervisievraag voor jezelf die ook in de subgroep aandacht krijgt.
Doelgroep	Gedragwetenschappers
Contacturen	43 uur (7 dagen)
Uitgevoerd door (docenten)	Calder Rokosch: GZ-psycholoog / Klinisch Psycholoog Rinke de Bruin: GZ-psycholoog Carina van Kregten: trauma specialist Rob Freriks: NVO orthopedagoog Marthe Sneijderberg: GZ i.o. Mattanja Nieuwburg: diagnosticus, NVO orthopedagoog Sanne Verveda: GZ-psycholoog Carla Menting: Orthopedagoog Generalist Mariëtte van Brandenburg: Orthopedagoog Generalist / GZ-psycholoog Gastles Kim van Laar (TEAM KIM) en ervaringsdeskundige
Aantal	Maximaal_20

deelnemers	
Data	Tussen 6 maart 2020 - 24 april 2020